แนวปฏิบัติที่ดีเรื่อง
การจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาใกสวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

โดย นายพีรวัฒน์ เพ่งผุดผ่อง

บทสรุป

จากปัญหาการใช้บริการสารสนเทศออนไลน์และฐานข้อมูลต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการฯ ในปริมาณที่น้อยมาก ไม่คุ้มค่ากับการพัฒนา และการบอกรับฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่มีไว้เพื่อให้บริการให้กับอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เนื่องจากอาจารย์และนักศึกษาบางส่วนยังไม่ทราบว่ามีฐานข้อมูลออนไลน์อะไรบ้าง ตลอดจนการสืบค้นสารสนเทศต่าง ๆ ในระบบออนไลน์ของสำนักวิทยบริการฯ ที่มีอยู่มากมายหลากหลายฐานข้อมูลหลากหลายรูปแบบ และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ Google ในการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ และใช้ Socials Network ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงได้

จากสภาพปัญหา พฤติกรรม และความต้องการดังกล่าว สำนักวิทยบริการฯ จึงได้นำข้อมูลไปจัดทำหลักสูตรการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทั้งในรูปแบบ On site และ Online จำนวน 6 หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ OPAC 2) การใช้งาน Application Matrix Library 3) เทคนิคการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม 4) การตรวจคัดลอกผลงานด้วยโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์ 5) การสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรนิกส์ 6) การสร้างสื่อนำเสนอด้วยเว็บไซต์ CANVA เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาตามสาขาวิชา/หลักสูตรวิชา/รายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 ได้คัดเลือกหลักสูตรตามความต้องการของตนเองแล้ว สำนักวิทยบริการฯ จึงได้ดำเนินการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ผู้รับบริการต้องการ

สำนักวิทยบริการฯ ได้มีการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีจากการดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 ทั้งในรูปแบบ On site และ Online ระยะที่ 1 ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 12 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด 2,276 คน และระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2566 จำนวน 8 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด 1,786 คน ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.55 และการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.69 คิดเป็นร้อยละ 93.89

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันที่สารสนเทศมีจำนวนมากมายมหาศาลและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวงการศึกษา การพัฒนาประเทศ เนื่องจากสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญช่วยในการตัดสินใจดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหาและปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการแสวงหาสารสนเทศ ผู้แสวงหาต้องประสบกับปัญหาด้านการเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็วของสารสนเทศเพราะความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและประสบการณ์ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก ดังนั้นการรับและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในรูปของสื่อบันทึกความรู้หลายรูปแบบ จึงทำให้เกิดการพัฒนาระบบการค้นคืนสารสนเทศ (Information Retrieval System) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด ห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งรวบรวมจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศรวมถึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ในการสนับสนุนการเรียนการสอนการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาและคณาจารย์ ห้องสมุดจะต้องมีการ

ปรับปรุงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บริการสารสนเทศสำหรับผู้ใช้ให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วตรงตามความต้องการและเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการอันเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด ปัจจุบันสารสนเทศได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บและการบริการของผู้ใช้บริการรวมทั้งการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการ (น้ำ ทิพย์ วิภาวิน. 2538 : 17) ดังจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้ห้องสมุดทั้งในประเทศและต่างประเทศได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาจัดการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นเพื่อพัฒนาห้องสมุดจากระบบเดิมไปสู่ระบบห้องสมุดอัตโนมัติจึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานของห้องสมุดไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานหรือการให้บริการแก่ผู้ใช้

จากความสำคัญของสารสนเทศ ส่งผลให้ความต้องการสารสนเทศเพิ่มมากขึ้นและความต้องการสารสนเทศก็มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาอันเนื่องจากปัจจัยต่างๆ ทั้งจากตัวบุคคล ตัวสารสนเทศ ความสนใจที่แตกต่างกัน และการนำสารสนเทศไปใช้ ก็นำไปสู่ความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันออกไปด้วย (สุชาติ พุทธมา, 2555: 40) และเมื่อการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่มีการพัฒนาให้ประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการในการทำงานต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ใช้งานง่ายขึ้น ทำให้สังคมปัจจุบันเป็นสังคมสารสนเทศที่มีความต้องการทางด้านข้อมูลสูง (กุลธิดา ท้วมสุข จุฑารัตน์ ศราณะวงศ์ และกันยารัตน์ เควียเซ่น, 2554: 18-19) การพึ่งพาต่อการมาใช้บริการในอาคารห้องสมุดจึงน้อยลง ทำให้ความต้องการและความจำเป็นในการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ หรือช่วยเหลือให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและรวดเร็วจึงเพิ่มมากขึ้น (ศิริพร สุวรรณะ, 2544: 4)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการสารสนเทศทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ อาทิ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร แผนที่ เป็นต้น สื่อไม่ตีพิมพ์ อาทิ ของที่ระลึก ลูกโลก เป็นต้น ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ เว็บไซต์ คลังความรู้ดิจิทัล และฐานข้อมูลต่างๆ โดยให้บริการทั้งนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และบุคคลภายนอก ด้วยข้อมูลสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่มากมายหลากหลายรูปแบบ จำเป็นต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้รับข้อมูลที่ได้รับการคัดสรรอย่างถูกต้อง ตรงความต้องการและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการช่วยให้ผู้รับบริการสามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ตรงกับความต้องการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการให้บริการแนะนำการสืบค้นสารสนเทศจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญในการช่วยให้ผู้ใช้บริการเกิดการพัฒนาความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนหรือทำผลงานทางวิชาการต่อไป

ทางสำนักวิทยบริการฯ จึงได้จัดกิจการรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ ประกอบไปด้วย การแนะนำห้องสมุด การสืบค้นสารสนเทศ การเขียนบรรณานุกรม และการพัฒนาทักษะด้าน IT โดยให้นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่สนใจ สมัครเข้าร่วมกิจกรรม

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3. แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 การสอนการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา

ในปัจจุบันการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered learning) ซึ่งแนวคิดที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมุ่งให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้ดูแลคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณนอกจากนี้แนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษายังมุ่งเน้นในเรื่องการเรียนรู้โดย อาศัยทรัพยากรเป็นสำคัญ โดยเน้นแหล่งความรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา (สมาน ลอยฟ้า. 2544: 5)

ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงให้ความสำคัญต่อการรู้สารสนเทศและมีความพยายามที่จะสร้างการรู้ สารสนเทศให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระและเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันอุดมศึกษา จะต้องรับผิดชอบในการสอนการรู้สารสนเทศ ซึ่งผลของการรู้สารสนเทศที่จะต้องเกิดกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีดังนี้ (วนุชชิดา สุภัควนิช. 2547: 9)

1) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมที่ผู้เรียนมีลักษณะเป็นผู้ตามและรับสารสนเทศจากผู้สอน ไปสู่ผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น และเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น
2) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของแต่ละคน 3. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเมื่อได้รับมอบหมาย
3) ผู้เรียนจะเป็นผู้บริโภคสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และรู้ว่าสารสนเทศมการบันทึกในสื่อหลากหลายลักษณะซึ่งแต่ละรูปแบบจะสนองความสนใจที่แตกต่างกัน
4) ผู้เรียนจะมีความคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการทจะต้องใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ในการสอนทักษะการรู้สารสนเทศให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องได้รับการบูรณาการ เข้าไปไว้ในหลักสูตรและต้องสอนในกระบวนการรู้สารสนเทศทั้งหมด

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้เริ่มกำหนดว่าการรู้สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ นักศึกษาโดยมีรูปแบบการดำเนินการสอนที่มีความแตกต่างกัน เช่น การกำหนดให้เป็นวิชาบังคับแก่นักศึกษาชั้นปี ที่ 1 ทุกคณะวิชากำหนดเป็นวิชาบังคับในบางคณะ หรือกำหนดเป็นวิชาเลือก (ชุติมา สัจจานันท์. 2544: 57) นอกจากนี้ บรูค (Bruce. 1997 อ้างถึงใน วนุชชิดา สุภัควนิช. 2547: 10) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการสอนการรู้ สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาไว้ 7 ประการ

1) การรู้สารสนเทศจะต้องครอบคลุมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ ค้นคว้าและต้องมีความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากการค้นคว้าในปัจจุบันและ อนาคตจะต้องอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมของเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) นักศึกษาจะต้องมีความเข้าใจเรื่องแหล่งสารสนเทศ โครงสร้างและเทคนิคการสืบค้น ของแต่ละแหล่งโดยนักศึกษาจะต้องสามารถใช้แหล่งสารสนเทศเหล่านี้ได้อย่างอิสระ
3) นักศึกษาจะต้องเข้าใจกระบวนการค้นและสามารถนำไปปรับใช้ในการแสวงหาสารสนเทศและ เมื่อเกิดปัญหาในการค้นนักศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาได้
4) นักศึกษาจะต้องสามารถควบคุมสารสนเทศและจะต้องไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของสารสนเทศ นักศึกษาจะต้องเป็นผู้เลือกและนำสารสนเทศมาจัดโครงสร้างใหม่ให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์
5) นักศึกษาจะต้องสามารถนำสารสนเทศไปสร้างความรู้ได้
6) นักศึกษาจะต้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาและขยายขอบเขตความรู้ของตนเองได้
7) ผลประโยชน์ขั้นสุดท้ายที่นักศึกษาจะได้รับคือ ปัญญา

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 งานวิจัยในประเทศ ได้แก่

จิณาภา ใคร้มา และน้ำใจ จุลพุ่มปสาสน์ (2559) การวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศด้านการใช้ห้องสมุด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสบการณ์การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ที่มีบริการในสำนักหอสมุดของนักศึกษา 2) เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าใน สำนักหอสมุดของนักศึกษา 3) เพื่อศึกษาความต้องการเพิ่มพูนทักษะการรู้สารสนเทศด้านการใช้ห้องสมุดของ นักศึกษา 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และความต้องการเพิ่มพูนทักษะ การรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ คณะ และชั้นปี กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 390 คน ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามคณะที่สังกัด เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประสบการณ์การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องบริการหรือมุมบริการห้องอินเทอร์เน็ต ภายในสำนักหอสมุด โดยใช้บริการคอมพิวเตอร์ เพื่อการสืบค้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำรายงาน นิยมการสืบค้นสารสนเทศห้องสมุดจาก Web OPAC ของ สำนักหอสมุด โดยสืบค้นจากช่องทางของหัวเรื่อง (Subject) นักศึกษาส่วนใหญ่ มีวิธีการเรียนรู้การใช้ห้องสมุดจาก การศึกษาด้วยตนเอง ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ งานวิจัยนี้ศึกษา 3 ด้านคือ ด้านความสำคัญและคุณค่า ของสารสนเทศต่อการเรียนรู้ ด้านแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านจริยธรรมในการใช้ สารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจระดับมากเช่นกันทุกด้าน ความต้องการเพิ่มพูนทักษะการรู้สารสนเทศด้าน แหล่งเรียนรู้ ทำการศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านทักษะและความรู้สารสนเทศ และด้านกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดเพื่อ พัฒนาการรู้สารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักศึกษามีความต้องการเพิ่มพูนทักษะการรู้สารสนเทศระดับมากเช่นกันทุกด้าน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่านักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี และ

คณะที่ศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน และคณะต่างกัน มีความต้องการเพิ่มพูนทักษะการรู้ สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความต้องการเพิ่มพูน ทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐาน

ภคพร อำมาตย์มณี ชุ่มอินทรจักร์ (2559) งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรู้ สารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำแนกตาม 17 เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตย์ ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 396 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการรู้สารสนเทศค่าเฉลี่ยใน ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ด้านที่มีระดับสูงที่สุดคือนักศึกษามีการกำหนดหัวข้อและขอบเขตก่อนการสืบค้น ด้านที่มี ระดับต่ำที่สุดคือ การใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ไม่พบความแตกต่างกันระหว่างเพศ ชั้นปี กลุ่มวิชา และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ในบางด้าน อุปสรรค คือ ความยาก ในการเริ่มต้นทำงานตามที่อาจารย์มอบหมายมากที่สุด และข้อมูลไม่ตรงตามความต้องการ

มะลิวัลย์ สินน้อย และอนวัช กาทอง (2561) การวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัย อุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ศึกษาปัญหา การรู้สารสนเทศของนักศึกษาด้านแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริม การรู้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี ปีภาคการศึกษาที่ 2 / 2558 ที่มาใช้บริการ ณ สำนักวิทยบริการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลสถิติโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้สารสนเทศเพื่อสืบค้นสารสนเทศ จากอินเทอร์เน็ต หรือ เวิลด์ไวด์เว็บ (World wide web) ความถี่ในการใช้ทุกวัน / เกือบทุกวัน ร้อยละ 60.08 การสืบค้นสารสนเทศจากประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 352 คน ร้อยละ 68.88 มีความรู้เกี่ยวกับการ ใช้ห้องสมุด การศึกษาข้อมูล การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์และการเขียนบรรณานุกรม จากการเข้าร่วมอบรมการรู้ สารสนเทศของสำนักวิทยบริการ ร้อยละ 55.78 มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหนังสือหรือตำราทางวิชาการ ร้อยละ 77.70 มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ ฐานข้อมูล ThaiLis (TDC) ร้อยละ 59 มีประสบการณ์ความรู้ จากการเรียนรู้มาจาก Web site ทั่วไป ร้อยละ 50.10 ส่วนความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ พบว่าจากมาตรฐานที่ 1 ความสามารถ ในการกำหนดความต้องการสารสนเทศนักศึกษามีความสามารถในการ กำหนดความต้องการด้านการรู้สารสนเทศใน

ระดับมากทุกเรื่อง ดังนี้ สามารถกำหนดคำค้น หรือหัวข้อ ของ สารสนเทศที่จะต้องการใช้ได้อย่างชัดเจน สามารถรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นโดยสอบถามจากผู้รู้ เช่น อาจารย์ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ เพื่อให้เข้าในเรื่องที่ต้องการค้นคว้าศึกษา และรู้จักและเข้าใจวิธีการใช้ฐานข้อมูล ออนไลน์ เช่น e-Book e-Journal ส่วน ความสามารถในการใช้แหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษามี 18 ความสามารถในการใช้แหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ มีระดับความสามารถด้านการรู้สารสนเทศระดับมากใน เรื่อง ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ที่มีข้อมูลในการประกอบการเรียน การทำรายงาน และการทำวิจัย ส่วนความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศ นักศึกษามีระดับความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศในระดับมาก สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้จาก Web site ที่ต้องการได้โดยใช้เครื่องมือช่วยค้น โดยใช้ Search engine เช่น Google Yahoo ทั้งนี้นักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการรู้สารสนเทศไม่ แตกต่างกัน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการรู้สารสนเทศด้านฐานข้อมูล ด้านเครือข่าย และด้านการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

3.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ ได้แก่

คริสติน ซูซาน บรูซ (1999) แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศซึ่งเป็นความสามารถในการรับรู้ความ ต้องการและประเมินสารสนเทศ โดยการรู้สารสนเทศได้กลายเป็นความกังวลที่เพิ่มมากขึ้นในภาคการศึกษาเป็น เวลาหลายปี เนื่องจากในที่ทำงาน นายจ้างและผู้จัดการอาจมีความต้องการทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สารสนเทศมากขึ้น การรู้เท่าทันสารสนเทศจึงเป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจอย่างมากในตอนนี้ ซึ่งเริ่มปรากฏขึ้นจาก การวิจัยเชิงคุณภาพว่าพนักงานมืออาชีพประสบกับการใช้สารสนเทศอย่างไร บทความนี้สรุปผลของการลงทุนไปสู่ ประสบการณ์การรู้สารสนเทศในหมู่ผู้เชี่ยวชาญประเภทต่างๆ และสำรวจความเป็นไปได้ และความสัมพันธ์ที่ เป็นไปได้ระหว่างการรู้สารสนเทศของแต่ละบุคคลและองค์กรที่เสนอโดยผลลัพธ์เหล่านี้ เจ็ดวิธีที่แตกต่างของการ ประสบความรู้ในการรู้สารสนเทศคือการระบุ ประสบการณ์เหล่านี้เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับกระบวนการท า งานที่ สำคัญเช่นการสแกนสิ่งแวดล้อมการจัดการข้อมูลข่าวสารหน่วยความจำขององค์กรและการวิจัยและพัฒนา การ พิจารณาว่าการรู้สารสนเทศควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทขององค์กรแห่งการเรียนรู้รวมทั้ง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของพนักงานขององค์กร สำรวจผลกระทบของการรู้หนังสือของแต่ละบุคคลและองค์กร เพื่อการเริ่มต้นและการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

แอลลิสัน เออร์ลิงเกอร์ (2018) ความต้องการของห้องสมุดทางวิชาการที่จัดตั้งขึ้นเป็นอย่างดีเพื่อ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังผ่านการประยุกต์โดยใช้ผลลัพธ์ที่วัดได้ ในการสอนการรู้สารสนเทศ (ILI) วรรณกรรมล่าสุด ประกอบไปด้วยบทความทั้งสรุปความสำคัญของการประเมินที่ ออกแบบมาอย่างดีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ILI และให้ตัวอย่างวิธีการที่ใช้ในสถาบันเฉพาะแห่ง 19 การทบทวนนี้สังเคราะห์วรรณกรรมเชิงทฤษฎีและภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมิน ILI เพื่อพยายาม ตอบคำถามสามข้อ: เรารู้อะไรเกี่ยวกับวิธีการประเมินและมีข้อเสนอแนะทั่วไปอะไรบ้าง บรรณารักษ์ สถาบันการศึกษาใช้วิธีการประเมินแบบใด การฝึกปฏิบัติทาง

วิชาชีพเปรียบเทียบกับข้อเสนอแนะที่มีอยู่อย่างไร

4. กระบวนการ/ขั้นตอนการจัดการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้

จากการที่สำนักวิทยบริการฯ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาประจำปีการศึกษา 2565 ทั้งในรูปแบบ On site และ Online ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2565-มิถุนายน พ.ศ. 2566 สามารถสรุปแนวปฏิบัติที่ครอบคลุมหลัก P D C A ได้ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

4.1.1 จัดทำแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล ดังนี้

1) หัวหน้างานบริการทรัพยากรสารสนเทศร่วมกำหนดตัวชี้วัดและผู้รับผิดชอบการส่งเสริมการเรียนรู้ และจัดทำแผนงานบริการทรัพยากรสารสนเทศและการส่งเสริมการเรียนรู้ นำเสนอต่อกรรมการบริหารสำนักวิทยบริการเพื่อพิจารณาอนุมัติดำเนินการ

2) หัวหน้าหน่วยส่งเสริมการเรียนรู้ งานบริการทรัพยากรสารสนเทศ จัดทำรายละเอียดขั้นตอนและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

3) บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักบริหารงานทั่วไป และบุคลากรที่ได้รับมอบหมายด้านต่าง ๆ จัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานและแผนการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบเพื่อให้สอดรับกับแผนการส่งเสริมการเรียนรู้

4.1.2 จัดกิจกรรม KM Sharing Day เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สารสนเทศ และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อาทิ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วย OPAC การใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ การแนะนำการใช้บริการห้องสมุด การเขียนอ้างอิงและรายการบรรณานุกรม เป็นต้น

4.1.3 หัวหน้าหน่วยบริการส่งเสริมการเรียนรู้หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4.1.4 หัวหน้าหน่วยบริการส่งเสริมการเรียนรู้และผู้ที่ได้รับมอบหมาย ร่วมจัดทำหลักสูตรการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้

4.1.5 หัวหน้าหน่วยบริการส่งเสริมการเรียนรู้หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ไปยังสาขาวิชา รายวิชา ที่เปิดสอนในปีการศึกษานั้น ๆ ตามช่องทางที่กำหนด

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้

4.2.1 หัวหน้าหน่วยบริการส่งเสริมการเรียนรู้ รวบรวม และสรุปความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของอาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4.2.2 กำหนดวัน เวลา และประสานการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย

4.2.3 ดำเนินการประสานงานกับผู้รับผิดชอบ หรือวิทยากรของแต่ละหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งภายในและภายนอกสำนักวิทยบริการฯ ตามความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของอาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4.2.4 จัดเตรียมเอกสารและสื่อการการอบรม ประกอบด้วย

1) เอกสารนำเสนอ (Presentation)
2) เอกสารประกอบการอบรม (ถ้ามี)
3) แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม (Pre-test & Postest)
4) แบบประเมินความพึงพอใจหลังการอบรม

4.2.5 ประสานและจัดเตรียมสถานที่สำหรับจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ดังนี้

4.2.5.1 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ On Site ประกอบด้วย

1) ห้องที่เหมาะสมกับการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ On Site
2) คอมพิวเตอร์และที่นั่งที่มีเพียงพอสำหรับการอบรมในแต่ละครั้ง
3) เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โปรเจ็คเตอร์ ระบบออนไลน์ เป็นต้น

4.2.5.2 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ Online ประกอบด้วย

1) ห้องที่เหมาะสมกับการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ Online
2) คอมพิวเตอร์และ Sofetware ด้านการประชุมออนไลน์
3) เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โปรเจ็คเตอร์ ระบบออนไลน์ เป็นต้น

4.2.6 ดำเนินการจัดอบรมตามวันและเวลาที่กำหนด

4.3 ขั้นตอนการประเมินผล

4.3.1 รวบรวมจำนวนครั้ง จำนวนผู้รับการอบรม และสรุปผลการประเมินจาก Google sheet (Pre-test, Postest แบบประเมินความพึงพอใจ)

4.3.2 รายงานผลต่อกลุ่มงานบริการทรัพยากรสารสนเทศ และคณะกรรมการบริหารสำนักวิทยบริการฯ

5. สรุปผลการนำแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ในการดำเนินการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้

5.1 การวิเคราะห์ปัญหาด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติจำนวนผู้เข้าใช้บริการห้องสมุด สถิติการใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ และสถิติการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2565 เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับจำนวนอาจารย์และนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น 5,484 คน จำแนกเป็นอาจารย์ จำนวนทั้งหมด 389 คน และนักศึกษาจำนวนทั้งหมด 5,095 คน พบว่า ในปีการศึกษา 2565 มีผู้ใช้บริการสารสนเทศต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการฯ เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 2,436 คน คิดเป็นร้อยละ 44.42 ของจำนวนอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีทั้งหมด และมีผู้ใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 2,660 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 ของจำนวนอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีทั้งหมด และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าร้อยละแล้ว พบว่า ยังมีการใช้บริการ

สารสนเทศออนไลน์และฐานข้อมูลต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการฯ ในปริมาณที่น้อยมาก ไม่คุ้มค่ากับการพัฒนา และการบอกรับฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่มีไว้เพื่อให้บริการให้กับอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่เข้ามารับบริการของสำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการประชุมบุคลากรกลุ่มงานบริการทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีการใช้ระบบการสืบค้นออนไลน์ที่สำนักวิทยบริการฯ จัดเตรียมไว้ให้น้อยมาก เนื่องจากอาจารย์และนักศึกษาบางส่วนยังไม่ทราบว่ามีฐานข้อมูลออนไลน์อะไรบ้าง ตลอดจนการสืบค้นสารสนเทศต่าง ๆ ในระบบออนไลน์ของสำนักวิทยบริการฯ ที่มีอยู่มากมายหลากหลายฐานข้อมูล หลากหลายรูปแบบ และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ Google ในการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ และใช้ Socials Network ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงได้

จากสภาพปัญหา พฤติกรรม และความต้องการตั้งแต่ ข้อ 5.1.1-5.1.2 สำนักวิทยบริการฯ จึงได้นำข้อมูลไปจัดทำหลักสูตรการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทั้งในรูปแบบ On site และ Online จำนวน 6 หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ OPAC 2) การใช้งาน Application Matrix Library 3) เทคนิคการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม 4) การตรวจคัดลอกผลงานด้วยโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์ 5) การสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรนิกส์ 6) การสร้างสื่อนำเสนอด้วยเว็บไซต์ CANVA เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาตามสาขาวิชา/หลักสูตรวิชา/รายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 ได้คัดเลือกหลักสูตรตามความต้องการของตนเองแล้ว สำนักวิทยบริการฯ จึงได้ดำเนินการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ผู้รับบริการต้องการ

5.2 ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จากหลักสูตรการอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ จำนวน 6 หลักสูตร มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้คัดเลือกหลักสูตรตามความต้องการของตนเอง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ อาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชา/หลักสูตรวิชา/รายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการการจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 ระยะที่ 1 (ก.ค.-ธ.ค. 2565)

ที่	ประเด็นคำถาม	เฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.
1	หัวข้อบรรยายมีความเหมาะสมกับกิจกรรม	4.60	92.58	0.54
2	สื่อประกอบการบรรยายมีความเหมาะสม	4.60	92.1	0.59

3	วิทยากรสามารถถ่ายถอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.67	93.39	0.54
4	ระยะเวลาในการบรรยายมีความเหมาะสม	4.53	90.63	0.60
5	สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนและการค้นคว้า	4.69	93.89	0.52
6	ภาพรวมการบรรยายหัวข้อแนะนำสำนักวิทยบริการ ฯ	4.62	92.51	0.54
	รวม	**4.62**	**92.52**	**0.555**

จากการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 ระยะที่ 1 ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2565 มีการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบ On site และ Online จำนวน 12 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด 2,276 คน ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย= 4.62 คิดเป็นร้อยละ 92.52

ตารางที่ 2 ผลการการจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 ระยะที่ 2 (ม.ค.-มิ.ย. 2565)

ที่	ประเด็นคำถาม	เฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.
1	หัวข้อบรรยายมีความเหมาะสมกับกิจกรรม	4.30	86.04	0.69
2	สื่อประกอบการบรรยายมีความเหมาะสม	4.11	85.17	0.80
3	วิทยากรสามารถถ่ายถอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.39	88.06	0.67
4	ระยะเวลาในการบรรยายมีความเหมาะสม	4.21	84.18	0.80
5	สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนและการค้นคว้า	4.51	90.25	0.64
6	ภาพรวมการบรรยายหัวข้อแนะนำสำนักวิทยบริการ ฯ	4.38	87.40	0.71
	รวม	**4.32**	**86.85**	**0.718**

จากการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 ระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2566 มีการจัดอบรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบ On site และ Online จำนวน 8 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด 1786 คน ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 คิดเป็นร้อยละ 86.85